

Vrijedne slike hrvatske moderne u dvorcu Eltz

Piše: Zdravko Dvojković

Zbirka Bauer nastala je sukcesivnim donacijama umjetnina kolekcionara Vukovarca Antuna Bauera (18. VIII. 1911. – 9. IV. 2000.) Sjećamo ga se kao povjesničara umjetnosti, arheologa, muzeologa, galerista, izvanrednoga profesora na poslijediplomskome studiju iz muzeologije na Sveučilištu u Zagrebu, pasioniranoga sabirača likovne arhivske građe, gipsanih odljeva kiparskih djela i dijelova plastičnih i kiparskih primjera hrvatske kulturne baštine i vrijednoga kolekcionara umjetničkih djela – slika, skulptura, crteža i grafika

ni fundus novim donacijama povećavao je Bauer sve do smrti. Kako je Gradski muzej Vukovar 1966. preselio u dvorac Eltz iz zgrade Diližantske pošte, u toj zgradi je otvoren stalni postav Zbirke Bauer u sedam prostorića na prvome katu uz lijepo uređen Likovni izložbeni salon u prizemlju. Zbirka 1982. godine seli u zgradu Centra za kulturu, danas Hrvatskoga doma, da bi 1986. preselila u zgradu Mađarske škole u Donjoj maloj (Radićeva ulica) i iza toga 1990. seli u staru zgradu SDK-a koja više ne postoji jer je razorena u vrijeme Domovinskoga rata.

U ratnim okolnostima agresije fundus zbirke odne-

2.485 umjetnina. Od toga broja 326 je nestalo u Domovinskome ratu 1991. i za njima tragamo putem Interpola. Konceptija stalnoga postava polazi od činjenice da je ona djelo jednoga čovjeka koji je cijeli život skupljao, darivao i nadopunjavao fundus te da je kolekcija došla u Vukovar iz njegovoga stana iz Zagreba. Zato držimo da stalni postav i sada treba imati ugodaj Bauerova stana.

NA DVIJE ETAŽE

Postav je smješten u pet prostorića, tri u prizemlju i dvije na katu zgrade. U prvoj prostorići pratimo portretno slikarstvo od sredine 19. stoljeća i slikare vezane svojim

vanoj Likovnoj akademiji u Zagrebu. Prikaz kiparskoga stvaralaštva započinje Ivanom Rendićem, zatim Ivanom Kerdićem, Robertom Frangešom Mihanovićem i Ivanom Meštovićem.

OD MÜNCHENA DO VUKOVARA

Minhenski likovni krug u drugoj sobi stalnoga postava sadrži djela skupine hrvatskih umjetnika koji su studirali slikarstvo na umjetničkoj akademiji u Münchenu i zbog svoga specifičnoga načina slikanja nazvani „Die kroatische Schule“ – Hrvat-

mir Varlaj, Milivoj Uzelac i Marijan Trepše). Na inicijativu slikara Vlahe Bukovca izgrađen je u Zagrebu Umjetnički paviljon 1898. godine kao službeni izložbeni gradski salon koji je od tada postao središnje mjesto likovnoga života, a od 1920. u njemu se održavaju i izložbe Proljetnoga salona. U četvrtoj prostorići nalaze se uljane slike, crteži i grafike Dragutina Renarića, profesora crtanja u vukovarskoj gimnaziji (1920.), a u čast donatorima Zbirke Bauer izloženo je impresivno po-

Marenićem (1931. – 1969.), prvim službenim kustosom Zbirke Bauer, slikarom Božidarom Kopicem, dugogodišnjim ravnateljem vinkovačke galerije umjetnina, a tu se nalazi i nezaobilazna umjetnička osobnost kipara i grafičara začudne snage Antuna Babića iz Vinkovaca, zatim djela kipara i slikara Ivana Mršića i Branka Crlenjaka.

Među mladim talentima školovanim na zagrebačkoj akademiji nalaze se i ovi slikari i kipari: Ivan Domac, Branko Ružić, slikar i kipar, Marino Tartaglia, Marijan Detoni, Mladen Veža, Vilim Svečnjak, Slavko Šohaj, Vladimir Udatny, Marijan Šimunić, Edo Murtić, Josip Vaništa, Nikola Reiser, Ante Despot, Josip Antun Crnobori i mnogi drugi koji su uspjeli svojim individualnim likovnim govorom ostvariti one vrijednosti u svom likovnom izrazu do kojih dolaze samo najupornije i najsnažnije osobnosti. U okviru ovoga postava nalaze se i umjetnine iz donacije obitelji Gorupić Krivec iz Zagreba (osam slika), kao i donacija triju slika slikara Alfreda Pala od obitelji Dinke Radonić iz Umaga te dva rada kipara Rudolfa Švagele Lešića, skulptura i reljef, koje su darovali obitelji Lidije Kacijan, Branke Marout i Ljiljane Ančić.

Autori su stalnoga postava djelatnici Gradskega muzeja Vukovar Zdravko Dvojković, dugogodišnji kustos Zbirke Bauer i muzejski savjetnik u mirovini, te kustos Rosanka Savić Mitrović, profesorica povijesti umjetnosti, i Zoran Šimunović, magistar slikarstva i profesor likovne kulture.

Na restauraciji umjetnina radio je Hrvatski restauratorski zavod u Zagrebu i Osijeku te brojni drugi restauratori i restauratorska radionica Gradskega muzeja Vukovar koju vodi Ana Pavešković Burazer, diplomirana restauratorica i konzervatorica kiparica, te Petra Horvat, magistra restauracije i konzervacije.

hrvatskih autora. Skupljao je građu i za mnoge druge muzejske zbirke: stari novac, namještaj, oružje, medalje i odličja te druge muzealije kojima je osnovao mnoge muzeje i galerije u Republici Hrvatskoj, među njima i Gradski muzej Vukovar, Zbirku Bauer i Galeriju umjetnina Vukovar.

PRVA DONACIJA PRIJE 69 GODINA

Prvih 110 uljanih slika, brončanih i kamenih skulptura hrvatskih autora za buduću Zbirku Bauer stiglo je u Vukovar kao donacija još daleke 1948. godine i odmah su uključene u izložbeni postav muzeja. Od 1968. godine zbirka nosi časno ime svoga donatora i zove se Zbirka Bauer i galerija umjetnina Vukovar. Počet-

sen je u Novi Sad da bismo deset godina kasnije krajem 2001. godine, zaslugom i zalaganjem Branke Šulc, vratili zbirku. Posljednji službeni kustos zbirke u vrijeme Domovinskoga rata bio je profesor povijesti umjetnosti Stjepan Petrović koji je ostao u Vukovaru čuvati umjetnine i kulturnu baštinu kao službeni povjerenik za zaštitu spomeničke baštine, a pogubljen je na zloglasnome stratištu Ovčari zajedno s drugim braniteljima odvedenim iz bolnice.

Zbirka Bauer izdvojena je i najvrjednija kolekcija većega retrospektivnoga razvoja hrvatske moderne umjetnosti s težištem na slikarstvu između dvaju svjetskih ratova. Brojčano zbirka ima 1.892 inventarna broja, sadrži 606 autora, odnosno

djelovanjem za Vukovar kao što je to bio slikar Josip Franjo Mücke koji je boravio 17 godina u Vukovaru (1843. – 1860.) i za sobom ostavio brojna likovna djela portreta vukovarskih građanki i građana. Tu su i Komaromi Katz, Antun Aron i brojni drugi autori portretisti kao što je Franjo Ksaver Giffinger (1826.). Prostorijom dominira slika Robinja autora Dimitrija Markovića koji uz slikara Antuna Tonija Arona predstavlja umjetnike osječkoga likovnoga kruga. U daljnjem slijedu nalaze se djela Izidora Ise Kršnjavoga te umjetnika Menci Clementa Crnčića, Vlahe Bukovca, Nikole Mašića, Bele Čikoša Sesije, Otona Ivekovića i drugih osnivača privatnih slikarskih škola u Hrvatskoj i prvih profesora na tek osno-

skom školom. Izložene su slike Josipa Račića, Miroslava Kraljevića, Vladimira Becića i Oskara Hermana. Ovdje su izloženi radovi koji reprezentiraju to razdoblje hrvatske moderne.

U trećoj prostorići prikazujemo autore koji su bili dio Hrvatskoga proljetnoga salona u Zagrebu, a od 1919. godine naziva se samo Proljetni salon. Ovi su slikari formirali skupine umjetnika koji su zajedno izlagali kao Grupa trojice ili Grupa četvorice i na taj način osvježili hrvatski likovni život zahvaljujući prilivu mladih talenata (slikari Vilko Gecan, Vladi-

prse u bronci koje prikazuje Antoniju Bauer (suprugu Antuna Bauera), rad kipara Vanje Radauša. Kod ulaza u stalni postav u prizemlju izložena je bista Antuna Bauera, rad kipara Frane Cote, a na vanjskoj strani zgrade na mramornoj ploči nalazi se medalja koja također prikazuje Bauera, rad kipara, slikara i medaljara Vukovarca Branka Crlenjaka.

SLAVONSKI SLIKARI

Kraj postava u petoj prostorići posvećen je slikarima i kiparima Slavonskoga likovnoga kruga s akademskim slikarom Vladimirom

